

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725,940.25

Hely

Idő

"1921"

Személy

Szerző:

Cím: *Megmentik a főváros régi műemlékeit*

Forrás:

Új Nemzedék

Bp.
(Hely)

1921. XI. 18
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Megmentik a főváros régi műemlékeit

— Az Új Nemzedék tudósítójától. —

Néhány védettebb vidéki városunk, különösen az elszakított Felvidéken, megőrizte ősi jellegének fontosabb vonásait, ezzel szemben Budapest újdonsült utcáival, gipszarchitektúrájával tulajdonképpen Csikágót mutat, miután multjából, antik levegőjéből alig-alig maradt valami. A török hódoltság magyarázza meg leginkább, hogy román-gót-renaissance izlésű emlékeink alig maradt. Néhány köhalmaz, egy-egy kődarab jelzi csak ezeket az idöket. Hogy barokk-emlékeink is nagyrészt tönkrementek, azt elsősorban az utolsó ötven év hozta nem értésének tulajdoníthatjuk.

Ami régi Budapestből megmaradt, az legnagyobb részben barokkstíliú emlék, sőt régebbi építkezéseink is tulajdonképpen barokkba épültek át. Legnevezetesebb emlékeink, melyek épségben maradtak ebből a korból, a pompás egyetemi templom és a Károly-kaszárnya, a mai városháza. Utóbbi egyik legszebb alkotása Fischer von Erlachnak, kinek másik remekmüvét, egy szép kálváriát, elég értelmellenül lebontották. Megmaradt részei a Kálvária-térről a mesteriskola kertjébe kerültek.

A fővárosnak legutóbbi idökig még lajstroma sem volt műemlékeiről. Sorba pusztult el minden, ami a régi Budapestre emlékeztetett. Legszebb szobraink, empire épületeink szobrászati dísz, a barokk-idök utcai kegyesszobrai éppen az utolsó idökben pusztultak el. A

város vezetőségéből hiányzott minden hozzáértés. Mintegy harminc évvel ezelött távolították el például a Szervita-téri gyönyörű empire kutat, melyet Kőbányára vitették ki. Itt minden felügyelet nélkül, majdnem teljesen tönkrement s csak legutóbb restaurálták. A városház udvarára került egyik legnépszerűbb régi szobraunk, Bauer szobrászművész alkotása, a nagy-Kristóf.

A barokkszobrászat egyik legszebb budapesti emléke, az Irma-téri Mária-oszlop is teljesen elmállott. A rossz anyagot most újjal pótolták s a szobor egész felületét idöálló réteggel borították be. A felújítás kitünöen sikerült s a Mária Terézia-korabeli szobor megőrizte eredeti formáit. A Népligetbe került Dunneiszky Lőrinc régi pesti szobrászunk legszebb müve, a Halászhut, mely eredetileg a Halásztéren, a Duna mellett állott, ahová a régi halászezh állíttatta. Magyarázhatatlan, miért kellett innen elszállíttatni. Ugyancsak a Népligetbe került az Oroszlánkut is, ennek javítását is megkezdi legközelebb.

Felkerestük Róna József szobrászművészt, aki néhány év óta a főváros megbizásából az összes budapesti műemlékek felülvizsgálójáé. Következőket mondta pusztuló műemlékeink megmentéséről:

— Husz-huszonöt éve lehet, mikor egyszer a városház előtt járva, kődarabok hullottak lábam elé. Kőművesek dolgoztak Fischer von Erlach remekmüvén. Minden felügye-

let nélkül, saját gusztyusuk szerint vorték le az oromzatról a málladozó remek figurákat. Valamelyik szerkesztőségbe siettem, ahol azonnal cikkeket írtattak a barbár rombolás ellen. Ez azonban csak egy eset. Mondhatom, hogy gyermekkorom kedves emlékei, a régi budapesti szobrok legnagyobb része már végleg eltűnt.

— Néhány évvel ezelött felajánlottam szolgálataimat a fővárosnak, melynek én készítettem el műemlékeiről az első lajstromot. Azóta sorra vesszük pusztulóféiben levő szobrainkat és lassankint megmentjük valamennyit. Most az óbudai és az újfali Szentháromság-szobor restaurálásán van a sor. Utóbbi a korai renaissance kedves emléke, de sajnos, a sok javítás és átfaragás eredeti jellegéből teljesen kivetkőztette. Hogy fogalma legyen a közelemlt javítómunkájáról, erre a szobormüre különösen felhívom figyelmét. Szinte mulatságos, hogy a letöredezett részeket, például a kezeket, fával pótolták.

— Felújíttatjuk az óbudai Flórián-téren levő Szent Boromusz szoborcsoportozatot is, mely egyik legszebb barokk emlékünk. A Zichy-család állíttatta fel annak idején s ugyanazt az izlést mutatja, mint a családnak az óbudai dohánygyár udvarán levő gyönyörű kis palotája. Tervbevéttük a Ferdinánd-hid kutkompozíciójának felújítását is. Most teljesen romokban hever Eiffelnek és egy jönevü francia szobornak az a kecses alkotása s még nem dött el, hogy az államnak egy a fővárosnak költségére töröküljék-e a restauráció. A jövő évben okvetlenül hozzáfognak a munkához a jelenlegi formájában, új kőből fa-

ragtatjuk ki. — De nemesak régi emlékeink indultak pusztulásnak, hanem újabb szobrainkat is teljesen elhanyagolták. A Szechenyi- és az Eötvös-szobrot legutóbb alapjától kezdve újra kellett felállítani. Különösen sok baj van a rosszanyagból készült Vörösmarty-szoborral s részben újra faragtatjuk a Bazilika tizenkét apostolsobrát is. Négyet tartós, fagyálló anyagból faragva már ki is cseréltünk közülök. — A török idök fürdőrészeletei, a vár régi, Zsigmond-korabeli házai, melyek még góttíliú kapubejáratoakat rejtenek, gondos ápolás alatt vannak. Legutóbb a belvárosi plébániatemplom északi tornyában néhány Mátyás-korabeli pompás renaissance-faragványt találtam befallazva. Ezeket kibontatjuk s a fővárosi muzeumban helyezük el. A pusztulást megakadályozzuk s rajta leszünk, hogy semmi sem kallódjék el abból, ami a főváros régi művészetét példázza.